

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2023. gada 21. novembrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneses Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto tiesībsarga (turpmāk arī – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 179/2023),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Rīgas domes 2023. gada 26. aprīļa saistošo noteikumu Nr. RD-23-199-sn “Kārtība, kādā reģistrējami un izskatāmi iesniegumi par bērnu uzņemšanu 1. klasē Rīgas valstspilsētas pašvaldības izglītības iestādēs” (turpmāk – Noteikumi Nr. 199) 19. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64., 91. un 110. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka iestāde 1. klases pretendentu sarakstā brīvu vietu gadījumā var iekļaut bērnus, kuriem līdz attiecīgā gada 1. septembrim ir apritējuši seši gadi, ievērojot saistošajos noteikumos noteikto prioritāro secību.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā tiesībsarga pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par pašvaldības saistošo noteikumu normu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta pašvaldības saistošo noteikumu normas satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 8. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesībsargam, ja institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, nav tā norādītajā termiņā novērsusi konstatētos trūkumus. Tādas pašas tiesības ir ietvertas Tiesībsarga likuma 13. panta 8. punktā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka tiesībsargs 2017. gada 11. maijā, kā arī 2022. gada 12. oktobrī nosūtīja Rīgas valstspilsētas pašvaldībai vēstules, kurās aicinājis to veikt grozījumus Rīgas domes 2015. gada 27. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 137 “Par kārtību, kādā reģistrējami iesniegumi par bērna uzņemšanu 1. klasē Rīgas valstspilsētas pašvaldības izglītības iestādēs” (turpmāk – Noteikumi Nr. 137). Šie noteikumi bija spēkā pirms Noteikumu Nr. 199 spēkā stāšanās. Noteikumu Nr. 137 18.¹ punkta saturs bija tāds pats kā apstrīdētajai normai. Tiesībsargs aicināja grozīt šajā normā noteikto kārtību par sešus gadus vecu bērnu uzņemšanu pašvaldības vispārējās izglītības iestādēs, norādot, ka esošais tiesiskais regulējums nesekmē tiesiskās vienlīdzības principa ievērošanu. Proti, nepastāvot pamats tam, kāpēc bērnus, kuriem līdz attiecīgā gada 1. septembrim ir apritējuši seši gadi, 1. klases pretendentu sarakstā var iekļaut tikai brīvu vietu gadījumā.

Izskatāmajā pieteikumā norādīts, ka vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos atrodas bērni, kuri pamatizglītības ieguvu sāk tajā kalendārajā gadā, kurā viņiem aprit septiņi gadi, un bērni, kuri atkarībā no sava veselības stāvokļa un psiholoģiskās sagatavotības sāk pamatizglītības ieguvu vienu gadu agrāk saskaņā

ar vecāka vēlmēm. Apstrīdētā norma bez saprātīga pamata pieļaujot atšķirīgu attieksmi starp šīm personu grupām, proti, bērni, kuriem kalendārajā gadā aprit septiņi gadi, tiekot uzņemti izglītības iestādē prioritārā kārtībā salīdzinājumā ar bērniem, kuri saskaņā ar vecāku vēlmēm uzsāk izglītības ieguvu gadu ātrāk. Tādējādi apstrīdētā norma pārkāpjot Satversmes 91. pantu.

Tāpat pieteikumā norādīts, ka Rīgas valstspilsētas pašvaldība, pieņemot apstrīdēto normu, ir pārkāpusi pilnvarojuma robežas, jo tās kompetencē neietilpstot noteikt bērnu uzņemšanas kārtību pašvaldības dibinātajās pamatizglītības iestādēs. Proti, pašvaldības pienākums esot nodrošināt tās administratīvajā teritorijā deklarēto bērnu tiesības iegūt izglītību dzīvesvietai tuvākajā pašvaldības izglītības iestādē. Tādējādi pašvaldība, pārkāpjot tai ar likumu piešķirto pilnvarojumu gādāt par izglītību un tādā veidā ietiecoties vecāku tiesību sfērā, esot pārkāpusi Satversmes 64. un 110. pantu.

Rīgas valstspilsētas pašvaldība savā atbildē tiesībsargam esot norādījusi, ka tuvāko gadu laikā neesot lietderīgi veikt grozījumus Noteikumos Nr. 137. Savukārt, pieņemot Noteikumus Nr. 199, tajos tika ietverta apstrīdētā norma. Tādējādi Rīgas valstspilsētas pašvaldība nav atzinumā noteiktajā termiņā novērsusi konstatētos trūkumus. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

6. Tiesībsarga pieteikumam ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām.

Pieteikumā ir norādīts Pieteikuma iesniedzējs, institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, prasījums Satversmes tiesai, kā arī sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 64., 91. un 110. pantam.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Rīgas domes 2023. gada 26. aprīļa saistošo noteikumu Nr. RD-23-199-sn “Kārtība, kādā reģistrējami un izskatāmi iesniegumi par bērnu uzņemšanu 1. klasē Rīgas valstspilsētas pašvaldības izglītības iestādēs” 19. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64., 91. un 110. pantam” pēc tiesībsarga pieteikuma (pieteikums Nr. 179/2023).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Rīgas valstspilsētas pašvaldību – **līdz 2024. gada 21. janvārim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš